

Biyoajanların Bulgaristan'da üretiminin yeniden başlaması

Автор(и): проф. д-р Вили Харизанова, от Аграрен университет в Пловдив; Людмил Стоянов, Органик Инвест Биозащита

Дата: 13.08.2021 Брой: 8/2021

İyi haber şu ki, yaklaşık 30 yıllık bir kesintiden sonra biyoajanlar Bulgaristan'da yeniden üretilecek. Bu yıldan itibaren ülkemizdeki tarım üreticileri yerli üretim biyoajanlara ulaşabilecek.

"Organic Invest Biosecurity" şirketi, entomofag üretiminde Avrupa'nın en büyük laboratuvarlarından biri olan ve biyolojik bitki koruma ürünleri üretiminde 25 yılı aşkın deneyime sahip "Agronomica" ile ortaklık içinde, ilk aşamada 3 biyoajan sunacak: Trichogramma, Habrobracon ve adi yeşil altın göz.

Şu anda, biyoajanlara olan muazzam ihtiyaa rağmen, tarım üreticileri bunları yalnızca yurt dışından sipariş edebiliyor. Bir dizi şirket biyoajan ithalatçısı konumunda, ancak yerli bir üretim bulunmuyor. Birim alan başına biyoajan üretimi ve uygulamasında dünyada liderler arasında yer alan bir ülkede, faaliyet gösteren tek bir biyofabrikanın bile kalmamış olması üzücüdür.

Bulgaristan'da biyoajan üretiminin tarihçesi

Biyojanlar, birçok üründe zararlıların doğal düşmanları olarak, ülkemizde zengin bir tarihe sahiptir. Biyolojik mücadele konuları üzerine derinlemesine çalışmalar 1950'lerde Bitki Koruma Enstitüsü'nde (BKE) ve 1956'da Orman Araştırma Enstitüsü'nde başladı. 1961'de BKE'de bir bölüm kuruldu ve bu bölüm daha sonra yoğun araştırma çalışmalarının yürütüldüğü Biyolojik ve Entegre Mücadele için Problem Laboratuvarı'na dönüştü.

1968–1969 yıllarında Petrich'te (belirli karantina zararlılarının biyolojik kontrolü için) ve Veliko Tarnovo, Plovdiv ve Pleven'de Trichogramma üretimi için ilk üretim biyolaboratuvarları oluşturuldu. 1970'lerin başında, Montana bölgesindeki Kovachitsa köyünde ve ayrıca Vratsa, Stara Zagora, Vidin, Razgrad, Shumen, Varna bölgesindeki Vetrino köyü ve Pazardzhik'te, başlıca Trichogramma ve seralar için bazı biyoajanların üretimi amacıyla biyolaboratuvarlar faaliyete geçmeye başladı.

1974–1990 döneminde, larva parazitoiti *Encarsia formosa*, predatör akarlar *Phytoseilus persimilis* ve *Amblyseius cucumeris*, predatör tahtakurusu *Macrolophus caliginosus*, predatör gal sineği *Aphidoletes aphidimyza* ve parazitoit *Prospaltela (Encarsia) berlezei*'nin endüstriyel üretimi için 21 biyolaboratuvar ve biyofabrika kuruldu. Yumurta parazitoiti *Trichogramma spp.*, 'nin yıllık 900 ila 1010 kg'lık üretimi, ülkemizi Rusya, Meksika ve Brezilya'nın ardından dünyada üçüncü sıraya yerleştirdi. Trichogramma, mısır kurdu, tırtıllar ve diğerlerine karşı yaklaşık 300.000 hektar mısır, şeker pancarı, lahana, karnabahar ve biberde uygulandı.

Daha küçük laboratuvarlarda, altın gözler (*Chrysopa spp.*), çiçek sinekleri (*Episyrphus balteatus*) ve uğur böcekleri üretildi ve Colorado patates böceğine karşı bir biyoajan olarak predatör tahtakurusu *Podisus maculiventris* üretimi için Tarım Üniversitesi'nde bir biyolaboratuvar kuruldu. Ormanlardaki güve mücadelesi için, yumurta parazitoiti *Ooencyrtus kuvanae* Sofya'da üretildi.

1990 sonrasında, çeşitli nedenlerle – biyoajanların ana tüketicileri olan mevcut bölgesel yapıların dağıtılması ve bir dizi başka neden – biyolaboratuvarların kapatılması gerekli hale geldi.

Aynı zamanda, küresel olarak trend biyoajanların üretimini ve uygulamasını genişletme yönünde oldu. Piyasaya her yıl yeni ürünler çıkıyor: predatör ve parazitik böcekler ve akarlar, mikrobiyal preparatlar, feromonlar ve çok

sayıda diğer alternatif bitki koruma araçları, ki bunlar zararlıların kontrolünü yalnızca seralarda değil, aynı zamanda açık alanda da çoğu ürün için mümkün kılıyor.

Avrupa Komisyonu'nun Çevre konulu 2092/91 sayılı Direktifi, pestisitlerin sürdürülebilir kullanımına ilişkin 128/2009 sayılı Direktif, Yeşil Mutabakat ve daha spesifik olarak "Çiftlikten Çatala" stratejisi doğrultusunda, tarımsal üretim ve bitki koruma yaklaşımı kökten değişti. Alternatif araçlar ve yöntemler, yakın zamana kadar en yaygın uygulanan kimyasal yöntemin yerini alacak. Ülkemizde bu tür alternatif araçlara olan talep sürekli artarken, arz yetersiz kalıyor.

Tam da bu nedenlerle, ülkemizde bir biyoajan üreticisinin ortaya çıkması uzun zamandır beklenen bir haberdir. İlk 3 biyoajan (Trichogramma, Habrobracon ve altın göz) bu yıl içinde piyasada olacak.

Listelenen biyoajanların salımı için, en son nesil modern insansız ve insanlı hava araçları kullanılacak.

Üretilen biyoajanlar hakkında daha fazla bilgiyi derginin sonraki sayılarında ve web sitesinde bekleyin.